

Szerkesztőség:

Rimaszombatban, Erzsébet-tér 9. szám. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . 8 korona.
Fél évre . . . 4 korona.
Negyedévre . . . 2 korona.

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER: VASÁRNAP.Felelős szerkesztő: **KOMÁROMY ISTVÁN.****Kiadó-hivatal:**

Rimaszombat, Erzsébet-tér 9. sz. alatt a könyvnyomdában. Ide intézendők a kiadóhivatali illető aláíratás, hirdetésny, nyilttér és egyéb felszólalások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasabos petitsor térfogata . . . 15 fillér.
Többszöri hirdetésnél árkedvezmény.

Nyilttér:

Egy sor . . . 50 fillér.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala, nemkülönben minden hazai postahivatal, az előfizetés legzélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhető. — Hirdetést csak a kiadóhivatal vesz fel.

A cigánykóborlás kérdése.

Az óriási szenzációt keltett dánosi rabló-gyilkosság ébresztette fel ismét a közvéleményt és a hangadó köröket e kérdésnek végleges megoldására.

Kételkedünk és aggódunk azonban, hogy a nagy felbuzdulás, mint az már a múltban is történt, nem fog e elaludni.

Hiszen még egy hét előtt is a Dános környékbeli nép ünnepi rubába öltözve, meghatottan állta körül a véres dráma színhelyét. Ma már nyugodtan végzi mindennapi rendes munkáját, csak egy két öreg anyóka tárgyal még arról nagy méltatlankodással.

A fővárosi lapok terjedelmes hasábkokban ismertették a rémes gyilkossági esetet, ma már csak röviden emlékeznek arról, s csak a vizsgálat eredményéről adnak kisebb közleményeket.

Közeledünk tehát azon időponthoz, hogy ez esemény felett is napirendre térünk és előbb mint gondoljuk, a feledés fátyola borul az elátkozott dánosi csárda romjaira. A földi igazságszolgáltatás azonban nem végez oly könnyen ez ügygyel, mint a nagy közönség. Sorra veszi az előállított gyanúsított egyéneket, azután keztyűs kézzel megsimogatja őket és barátságos, bizalmas szavakkal megkérdezi mindegyiket, vajjon a csendőrök nem bántalmazták-e, s azután hajlandók-e vallomást tenni?

Még hetekig, talán hónapokig el fog húzódni a vizsgálat és idegrendszerét fogja tönkre tenni a vizsgálóbíróknak, kinek első sorban kötelessége a törvény értelmében a szigorú alakiasságokat betartani és óvakodni mindattól, a mivel esetleg a bűnvádi perrendtartás szakaszai ellen vétene.

A gyanúsított cigányok pedig, kiknek tanult mesterségük már e bűnügyek és az apa is arra tanítja a gyermekét, hogy tagadjon, — tagadnak végig konokul; egyesek a vallatásban és tagadásban ki fognak merülni, betegséget fognak színelni és a védőügyvéd előterjesztésére a törvényszéki orvos véleménye alapján kórházba fognak kerülni, hogy a véres munka fáradalmait kipihenhessék és a rémképektől szabaduljanak.

Mint a vizsgálatból kiszivárgott, a talált

bűnfelek ugyan a gyanúsítottak ellen szólnak, de oly sokan vannak, hogy a vizsgálat, valamint a főtargyalás képtelen lesz megállapítani, ki tulajdonképen a bűnös?

A törvény humanus szelleme pedig azt írja elő, hogy inkább száz bűnös szabaduljon, mint egy ártatlan bűnhődjön. Igen szép a humanizmus, de szerény véleményünk szerint ezen elvnek csak ott kellene helyt adni, hol véletlen, felhevült állapotban elkövetett bűntényekről van szó. Hol azonban előre megfontolt vadállatias kegyetlenségről van szó, ottan a humanizmus elvet teljesen félre kellene tenni, s akkor sem követnének el bűnt, ha régi ítéletek módjára szemért — szemet kívánánk.

Meggyőződésünk tehát az, hogy ha tényleg a kóborcigányok voltak is a tettesek, a földi bíró nem fog tudni ervényt szerezni meggyőződésének és a büntetőjog szataszainak.

A vizsgálat azonban és a bűnfelek már eddig is beigazolták, hogy e vad hordák sok bűntényt követtek el és sok bűn terheli moeskos fekete lelküket. Ha tehát azt az elvet követnének, a mit a köznép, hogy ha ebben az esetben ártatlanok is, megérdemlik a büntetést az előbbeni bűntényekért, a mi csak most derült ki, — akkor sem volna az ítélet igazságtalan.

Hogy hol fog tehát az igazságszolgáltatás kicsucsosodni, azt még megközelíteni sem lehet.

Egy azonban bizonyos, hogy a törvényjavaslatot nem a szalonokban felnevelkedett szoba tudósoknak kellene készíteni, hanem abba a bizottságba *Navratil* és a nyomozatot teljesítő csendőr társait is be kellene venni és véleményöket meghallgatni s az oláhczigány vallatásánál más módszert kellene alkalmazni, mint a köpeniki kapitánynál, vagy a művelt kasszabeterőnél stb.

Példa a sok között, és pedig igen szomorú példa ez a jövőre, hogy mitévő legyen hát az igazságszolgáltatás e törvényen kívül álló elemmel? A válasz tehát csak az lehet, hogyha az igazságot minden emberre egyformán akarjuk mérni és a törvénynek nem lehet kivételt tenni, akkor preventív intézkedésekkel kell megelőzni a hasonló bűntényeket, az pedig abban áll; hogy előzőleg akként gondoskodjon a társadalom e

leketlen egyénekről, miszerint a bűnbe eséstől, a bűn elkövetésétől megóvják őket, vagyis utját vágja annak, hogy ne lophasanak és ne gyilkolhasanak.

De hogyan érthessük el ezt? A kik gyanu miatt fogva vannak, annak legnagyobb részét zárja le örökre az igazság szolgáltatás, a kik pedig teljesen szabadon barangolnak, rendszabályozza meg valahogyan a törvény.

Ez a nagy kérdés ma, és a nagy büntény pillanatnyi hatása alatt ezen rágódik a jogász, meg a laikus is.

Mi nem a büntető jogászokkal tartunk, mert nem a kodifikáló falak között nőttünk fel és nem is onnan beszélünk, de a közvéleményt óhajtjuk vissza adni, mely ma e kérdés felett mindenütt elhangzik. Mi nem a fennálló törvényekből indulunk ki, mert általános elismert tény az, hogy az 1878—79. évi törvény nem haladhatott előre lépésben, az azóta felburjánzott emberi gazságokkal és csalárdságokkal, a mi a hivatkozott törvény áthidalhatlan hézagjai között csirázott ki és ezzel szemben tehetetlen ma. Mi egyszerűen az emberi józan ész által diktált elvekből indulunk ki és fő elvünk az, hogy ki bünt követett, vagy követ el — bűnhődjek. Ma, a mi a hit elvei és a társadalom előtt bűn, arra a törvénykönyvben nincsen szakasz.

Az 1886. évi XXII. t. cz. 5. szakasza mondja azt, hogy mindenkinek valamely község kötelekébe kell tartoznia, s ezen törvényt végre is hajlják mindenkivel szemben, csak a kóborló cigányokkal nem. Ha egy nem cigány embert a hatóság csavargáson ér, azonnal valamely községbe szállítja és felügyelet alatt tartja, vagy pedig községi kényszer eltartásba helyezi, míg illetősége megállapítást nyerend, mely után valamelyik község kötelekébe véglegesen beutaltatik. A kóborcigányokkal szemben azonban nem követi a rendőri hatóság ez intézkedést. A kóbor cigány szabadon csatangol Zsigmond király ideje óta és a kutya sem törődik vele, csak akkor, ha lopnak, vagy rabolnak. Kétségtelen tehát, hogy a hatóság is törvényen kívül álló elemnek tekinti, a melyből az következik, hogy velők szemben nem azokat a törvényeket kell alkal-

TÁRCZA.

A kapukules.

Irta: **MIHÁLYFALVY.**

A „Zöldbeka“ szálloda külön étterme zsufolásig megtelt a „Szivderítő Társaság“ tagjaival. Erdekes est ígérkezett. A társaság minden héten pályázati estére szokott itt összejönni, melyen egy előre adott témáról kell egy tagnak élvezetes és mulattató előadást tartani. Két dolog van kikötve csak: az egyik, hogy az elbeszél esemény igaz legyen, a másik pedig, hogy mulatságos legyen, a történelmi igazsághoz hiven meg kell említenünk, hogy az elbeszélők és a zsűri az utóbbi föltétel kedvéért gyakran elhanyagolják az elsőt. Ez azonban a mulatságnak csak egyik fele, az érdekesség ott következik, hogy mikor a társaság az elbeszél történet fölött jól kimutatja magát, akkor előáll a társaságnak egy másik tagja és ugyanarról a tárgyról, melyről az első előadás szólt, egy pándaut-históriát beszél el ugyancsak az előbbi két alapföltétellel, s akkor aztán a társaság zsűrivé alakulva át, szavazás alá boesátják, hogy a két előadás közül melyik érdemli meg a kitűzött díjat. Mert díj is van kitűzve, egy hizott kappan, egy földiszitett borjufej, tubákos szelence, egy átalag szamorodni . . . stb., amint a rendező bizottság leleményességétől és a kasszától telik. Most épen az átalag szamorodni a díj s a két legérdekesebb, legmulattatóbb előadó: a Flamingó és a Duda versenyez érte. A tagok a belépéskor bérmálás alá esnek, új nevet kapnak s ezen szerepelnek a társasági életben, így a kövér közjegyzőből Bálnát csináltak, a vékony lábú mérnök lett Czinege, a sánta végrehajtó Karikás, a sárga haju és fűtyörészni, meg az asszonyoknak karizálni szerető patvarista Kanári, vannak továbbá

Kénguru, Dongó, Vöcsök és egyéb hasonló nevek a társaságban. Flamingó a vidám erdész és Duda az öblös torku árvaszéki íktató.

Az elnök csöngött, kéri a tagokat, hogy az előadást kísérjék élénk figyelemmel, ne esőroögjenek az evőszközökkal, ne koczeitgassanak poharaikkal, a pinczerek pedig lábujhegyen járva szolgálják ki a néma jelekkel integető vendégeket. A téma igen érdekes: a kapukules. És most megkezdődik az előadás, Flamingó rövidet huz sörös poharából s így kezdi:

Tisztelt uraim és barátaim, olyan eseményt beszélek el ismét, ami velem történt, igaz is, érdekes is. Emlékeztek rá, hogy ezelőtt két-három héttel itt, ebben a díszes társaságban a kapukulesokról volt szó, hogy mily kellemetlen az, ha a kapukulesot otthon felejtí az ember, stb. Kapukules nélkül józan életű okos ember nem is jár ki soha, de gyakran a kapukules olyan nagy, hogy — különösen nyáron, mikor felöltő nélkül jár az ember — nem szivesen cipeljük a zsebünkben a kiűs sulyu vasszerszámot. Kivettük, megmutogattuk egymásuk kapukulesainkat és tanácsokkal láttuk el egymást, hogy miképen kell a könnyű kapukulesot szerkeszteni s a nehéz kapukulesot könnyen elviselhetővé tenni. Egyik tiszteltreméltó tag fölvilágosított róla, hogy a férfiaknak kapukulesot a nadrág hátulsó zsebében kell hordaniok, erre találták ki a szabók a hátulsó zsebet. Az ülés éjjelkor véget érven, hazamentem. Már közel voltam a lakásombhoz, mikor zsebembe nyulok, hogy a kapukulesot elővegym, a kapukules nem volt nálam. Bosszusan konstátáltam, hogy kulcsomat valamelyik szivderítő ezimbora jó vicezképen elemelte s most én nem tudok bemenni a lakásomba. Miután a kapu rendesen zárva szokott lenni, nem is mentem tovább, hanem visszatértem ide a Zöldbékába. Szobát rendeltem, a két forintot mindjárt le is szurtam s nyugodni akartam. Amint vetkőzöm, az égy

szélére ülök és cipőm levetése után nadrágomra kerül a sor, hát valami sulyos tárgy van a hátulsó zsebében. Nyulok oda: hát a kapukules! Persze, este én is megfogadtam a jó tanácsot és a kapukulesot nadrágom hátulsó zsebébe tettem, s mert ott azt sohasem viseltem, eszembe sem jutott, hogy ott keressem. No de jól van, megvan a kapukules, így már nem hálok idegeben, felöltöttem és szónéklül távoztam a 2 forinttal megváltott éjjeli szállásról. Amint hazaérek, ki akarom nyitni a kaput: hát az meg be sem volt zárva, így tehát kapukules nélkül is bejuthattam volna, ha visszatérés előtt meggyőződtem volna erről. Így ez a tapasztalat egy kis sétán kívül még két forintomba is került.

A Szivderítő Társaság tagjai mosolyogva és nevetve hallgatták az elbeszélést, kritikának most még nem volt mód elhangzani. Kevés szünet után az elnök csöngött és Dudához fordulva, fölkérte előadása megtartására. Duda kétszer is kiitta szódavizzel kevert vörösborát, míg elkezdte elbeszélését.

Az én históriám rövid, nagyon rövid. Én is megjártam egyszer a kapukulescsal. Rőzsaszínű hangulatban, szép holdvilágos májusi éjszákán tértem haza. Felöltöttem gondos feleségem rám tukmálta előző este, hogy ha hűvös lesz az éj, meg ne hűljem, az éj nem volt hűvös, tehát felöltöttem a karomra akasztva vittem haza. Megállok a rácsos kapu előtt, benyulok a zsebembe, keressem a kapukulesot, nincs ott. De hát hova az ördögbe lehetett, hiszen este elhoztam magammal! Kikutattam minden zsebemet, de a kapules nem került elő. Pedig be kell jutnom minden áron! Mit csináljak? Nem akartam fölzarvni a házat zörgetéssel vagy kiabálással, ha már éjszakázik az ember, legalább ne tudjon a háznépe róla. Kövér ember vagyok, az is egyik oka, hogy Duda a nevem, de meg kellett kockáztatnom a kerítésmezőszázt. A rácsos vaskaput háromszor-négyszer is végigméregtet-

mazni, mint más rendes lakó- vagy tartózkodási helylyel bíró emberrel; mert még állampolgársága is vitás.

Csak tessék a városunk környékén csatangoló kóbor cigány bandákat megfigyelni és beszédjüket meghallgatni, mindegyik más és más nyelven beszél, a mi az ellen nem őrzött bevándorlás mellett bizonyít.

A medvetánczoltatás beszüntetése idejében ezen cigány családoknak, kik Románia kötelékébe tartoztak. több mint a fele itt maradt és ezzel is szaporodott a kóborcigányok veszedelmes hada.

Anyakönyvi és ujonczozási törvényt egyáltalán nem ismernek, s senki sem törődik velük. A vajda, a törzsfőnök keresztel. esket, temet és igazságot szolgáltat. Elmondhatjuk tehát, hogy a legsötétebb Afrika a művelt civilizált Magyarországon. De azért a polgári törvények szerint az oláhczigány lova épen annyit ér, mint a lengyel zsidóé, vagy pedig az oszgyáni kupeczé.

Csak a múlt években történt, midőn a helybeli törvényszéken kérdőre vonta a bíróság a Sárközy bandáját és egyik tagjához az elnök a következő kérdést intézte: „Te már megint a máséhoz nyultál?” A cigány minden gondolkodás és meglepetés nélkül azt válaszolta: „Alásan kérem, akár mihez nyulok, minden a másé!”

Tehát maga beismerte, hogy minden a másé és mégis él, de hát miből? A máséból.

Csütörtökön délután egy 5—6 rongyos mezitlábos oláhczigányból álló banda mulatott a Széchényi-kert kioszkja előtt a fák alatt. Többünknek volt alkalmunk látni őket, hallgatni éneküket és társalgásukat. Czigány nyelven énekeltek, majd cigány nyelven, de magyarul is beszélgettek, mindegyik más és más kiejtéssel, tehát nem egy törzsből születtek és nőttek fel. Az egész bandának öltözete összesen nem ért 10 koronát, sőt volt közöttük olyan is, kinek kalapja sem volt. A vendéglős állítása szerint többet ittak 200 frótsnél és bőven fogyasztottak kocsonyát, sonkát és virslit, melyet azonnal készpénzzel fizettek, még pedig vadonat új 100 koronásokkal, a mely pénz nem bőven volt náluk. Hát hol vették e sok pénzt. Igaz ugyan, hogy lóval kereskednek, de nyomorult gebéken nem lehet ennyi pénzt nyerni, hiszen látjuk lovaikat. És ezen a mulatságon elköltött pénzeket kívül még a család többi tagjának megélhetésére szintén bizonyos összeg kell.

Megfejtethetetlen talány tehát, honnan van ennyi pénzük.

Ha *Csevák* vagy *Czikra* változtatott volna ilyen bankókat, okvetlen letartóztatva volna a hatóság őket, mert gyanusnak tünnek volna fel, e cigányok azonban gyanútlanul fizettek a megjelent két rendőr előtt is, kik aztán a szabadkai kóhid felé kísérték tovább a mulatókat.

Ez egy jogállamban így tovább nem mehet, ezen segíteni kell valahogyan és pedig sürgősen. Az most már a kérdés, hogyan és nem tudjuk a véleményekből a módot, a célra vezető eredményt kihámozni.

A lapok általánosan foglalkoznak most e kérdéssel és mindegyik más és más módot ajánl, de egy sem lesz — ha még életbe léptetik is valamelyiket — eredményes, mert hézagos.

Legtöbbször azon a véleményen vannak, hogy az oláhczigányokat első sorban lovaiktól kellene megfosztani, mert ezáltal elvesztenék a folytonos költözködés és kóborlás legfőbb eszközét, azután

tem, míg elszántam magamat. Hogy könnyebben essék a mászás, felöltöttem át dobtam a kapu fölött. Hopp! valami csörrenés! Hát a szép holdfényen világosan látom, hogy bedobott felöltöm mellett ott hever a kapukules. Persze, hisz a felöltöm zsebébe tettem este és most a felöltömmel együtt bedobtam az udvarra. Most már volt is kapukules, nem is. Botommal akartam kikaparni az udvarról, de fűtytel sem tudtam elérni. Kerestem ott a közelben hosszabb vesszőt, vagy egyéb fadarabot, nem találtam. S a fényes holdvilágon ott ragyogott a rácsos kerítésen át a kapukulesom a felöltöm mellett, az udvaron, integetve és kikaczagva, amint tehetetlenül vergődtem kívül, sehogys tudva bejutni a kapun. Végre is rá kellett magamat szánni, nagy bajjal-kinnal fölmásztam a rácsos vaskapura, onnan még nagyobb bajjal és kinnal leereszkedtem az udvarra, közben csaknem nyakamat törve. Végre nagy nehezen célhoz jutottam, felöltömet és az átkozott kapukulesot magamhoz véve, fölmentem a lakásomba. Reggel három lyuk tátongot a nadrágomon, amit kapumászás közben szereztem, s mikor feleségemnek elmondtam az esetet, egész komolyan csak annyit mondott: „Kár volt ezt a gimnasztikát csinálnia, épen most szídtam ki a cselédet, hogy a kapu egész éjjel nem volt bezárva.”

A Szivderítő Társaság Duda párti tagjai tapsoltak, éljenztek és kacagtak. A zsüri összejött és a szavazás megoszlott. Flamingó mellett is éppannyi szavazott, mint Duda mellett. Az elnök pedig a szokatlan eredmény után azt a határozatot hozta, hogy a nyert átalag szamorodni közösen megiesza az egész társaság, ami ellen Flamingó és Duda sem mert allegálni.

pedig az illetőségi községben kényszer útján kellene őket letelepíteni.

Ezen módszert a multak után kivihetetlennek tartjuk, mert boldogult József főherceg már le akart egy pár cigány családot telepíteni. s daczára, hogy földet és házat is adott részükre, nem sikerült. Másrészt ez által, a külömben is szegény községek igen megterhelhetnének, mert a mostani pénzes cigányok eltagadnák pénzüket és ingyen telket kellene részükre a község vagyónából kihalítani, sőt még az építés is a község nyakába szakadna.

Némiképen indokoltak találjuk azon javaslatot, hogy a lovaiktól és szekereiktől fosztassanak meg, illetve a lótarítás és kupeczkedés engedélye vonassék meg tőlük, de ezen módszer is csak káros lehetne; mert azon esetben egyedül a lopás és rablásra lennének utalva. Gyalog szerrrel kóborolnának és garázdálkodnának ide-estova, s mivel nem volna az, mi mégis leköti őket a ló és a kocsin tanyázó rajkó had, még könnyebben menekülnének az üldöző csendőrök elől.

Leghelyesebbnek találnánk a viszonyok között első sorban a gyermekek összeszedését, és míg a törvény által megengedett életkort eléri állami gyermekmenhelyben való elhelyezését. Azután pedig javító-intézetek, állami gyárak, iparvállalatok stb. helyekre való internálását.

A fegyver alá alkalmas suhanczokat ott, hol érik őket azonnal, még fogyasztózással is be kellene sorozni és különösen a haditengerészethez katonai szolgálatra beosztani, mert a cigány a víztől igen fél és onnan nem lenne módja megszökni Szolgálati kötelezettségét mint a szökevényét, ki kellene 10—12 évre terjeszteni, ezen idő alatt föltétlenül átalakulna természete és ha nem más, jó gépkazánfűtő vállna belőle, mit katonai szabadulás után a civil életben folytathatna.

Az idősebb férfiakat és nőket, ha egymástól el is választva, kényszermunkára volna célirányos utalni és szintén lehetőleg hajókra, honnan szökésök ki lenne zárva.

Még a házassági jogon sem esnék csorba, mert hiszen ezen kóborló törzsek polgári törvények és egyházi áldás nélkül, törvénytelenül élnek együtt, tehát a fennálló házassági törvény ellen sem vétene az állam ezen intézkedése életbe léptetésével.

Hogy példával támogassuk ezen állításunkat, hivatkozunk az itteni környéken csatangoló Sárközy vajdára, ki a jobb érzésű cigányok közül való, — a fia szerelmes lett egy fehérmegyei szép oláhczigány lányba, s midőn kezét kérte, kerek 1000 frtra tartották, Sárközy azonban lealkudta 700 frtra és most a jövődöbéli vajdának 700 frtért 23 éves szép felesége van.

Sok véleményt fogunk még hallani, de attól tartunk, hogy e kérdés most sem fog végleges megoldást nyerni

Főhercegi köszönő levelek.

A folyó évi július hó 25—26-ik napjain megtartott rendes közgyűlésen felolvasott köszönő főhercegi leveleket, illetve táviratot mult számunkban már nem lévén módunkban közölni, azt ez alkalommal adjuk, melynek minden sorából az itteni nagybirtokos, Cöburg kir. hercegi családnak, a vármegye iránti ragaszkodásának hangja emelkedik ki.

Nagyságos Alispán ur!

Gömör és Kishontvármegye közönsége 2850. k. gy. 1907. sz. a. hozzám, felejtethetetlen anyám, Clementina hercegnő elhalálása alkalmából intézett részvétliratát kézhez vettem. Az a tisztelattaljes szeretet, és ragaszkodás, melylyel a Nagyságod vezetése alatt álló vármegye közönsége a megboldogult fenséges hercegnő irányában viseltetett s mely átiratában oly élénken jut kifejezésre, melyen meghatóttak. Köszönöm, igen-igen köszönöm a vármegye közönségének, hogy fájdalommal, melyet az Isteni gondviselésnek kifürkészhetetlen, de mindig bölcs végzése e csapással okozott, osztozik. Kérem, kegyeskedjék köszönetemet illetékes helyen tolmácsolni. Legyenek meggyőződve, hogy valamint a feledhetlen hercegnő, úgy magam is mindig élénk figyelemmel kísérem a vármegye életének minden egyes mozzanatát s a Gondviselés áldását kívánom! — Velence, 1907. április 8 án.

Fülöp, Szász-Cöburg-Gothai herceg s. k.

Méltóságos Bornemisza László Alispán urnak.

Szívvel köszönöm a Gömör és Kishontvármegye közönségének mély részvétét, azon megyének, melyben szeretett édes Anyám birtokaiban oly sokszor és örömezt időzött.

Klotild, főhercegné.

Nagyságos Alispán ur!

Kérem Nagyságodat, nagyanyám elhalálása alkalmából Gömör és Kishontvármegye közönsége nevében kifejezett meleg részvétért legbensőbb köszönetemet fogadni, s ezt a vármegye közönségének is tolmácsolni.

Budapest, 1907. június hó 20 án.

Igaz tisztelettel

József, főherceg s. k.

Alispáni jelentés.

A vármegyei törvényhatóság legutóbbi közgyűlésén felolvasott, *Bornemisza László* alispán által nagy gondal megszerkesztett jelentést — miután a vármegyei hivatalos lapot sokan nem olvassák — közöljük a következőkben:

Tekintetes vármegyei bizottsági közgyűlés!

A vármegyei közigazgatás legközelebb lefolyt negyedévi idő alatti állapotáról van szerencsém rendszerint tiszti jelentésem a következőkben tiszteletteljesen előterjeszteni:

Mindenek előtt jelentésem során kegyelettel kívánok megemlékezni azon súlyos veszteségről, mely ez idő alatt vármegyei bizottságunkat érte három tagjának gyászos elhalálása által. Folyó évi május hó 16-án váratlanul hirtelen hunyt el férfi kora delén kiscsoltói és ragályi *Ragályi Géza* előbb vármegyei főpénztárnok, majd főszámvevő, vármegyei bizottságunknak és a vármegyei tisztikarnak hazafiai érzületben, alapos képzettségben és ügybuzgalomban egyaránt kiváló tagja, utóbb a helybeli pénzügyigazgatóság mellé rendelt kir. számvevőségnek érdemekben gazdag számvizsgálója. Majd június 4-én Jánosiban tért örök nyugalomra szendrői *Török Bálint* nyugalmazott vármegyei árvaszéki elnök, előbb évek hosszú során át a rimaszécsi járás főszolgabírája, a vármegyei magyar közművelődési egyesület elnöke, majd örökös diszelnöke, vármegyei bizottságunknak haláláig hazafiai érzületben, ügybuzgalomban kiváló tagja. A vármegyei tisztikarnak igaz hazafisága, tiszta puritán jelleme, őszinte barátsága és szívjósága által mindnyájunkat lekötelő szerette tisztelt nesztora. Igaz részvéttel, mely megilletődéstől meghatóttan álltunk ravatalánál, hogy kifejezésre juttassuk szívünk igaz érzetéből fakadó mélységes bánatunkat és kegyeletünket! Igaz fádalommal gyászoljuk elhunytában azon mindinkább ritkuló hazafiak egyikét, kik a hazáért élni, a közügyekért és közintézményekért hazafias érzülettel áthatva áldozatkész munkássággal önzetlenül buzgólkodni éltek végperceig meg nem szünek! — Rövid idő múlva június hó 20-án hunyt el váratlanul *Sziff Gyula* hercegi főherceg, a Garamvölgy lakosságának, különösen a mult évben csaknem egészen porrá égett *Helpa* községnek igaz jöltevője, a garami tótajku lakosság között a magyar hazafias érzületnek és hazaszeretetének hűséges igaz hirdetője, közügyeink iránt mindenkor melegen érdeklődő buzgó tagja vármegyei bizottságunknak.

Vármegyénk közönsége közérzületének óhajtok kifejezést adni azon tiszteletteljes előterjesztéssel, hogy gyászos elhunytuk felett igaz részvétünknek elévülhetlen érdemeik elismerése mellett j. könyvünkben kifejezést adjunk és ezen elhatározásunkat a boldogultak mély gyászba borult családjának részvétiratunkban tudomására juttassuk.

Különbösen tavaszi közgyűlésünk idejétől oly különös esemény, mely a vármegyei közigazgatást rendes menetében nagyobb mérvben megzavarta vagy épen akadályozta volna, elő nem fordult.

A vármegyei tisztikar törvényszerinti kötelességének a viszonyokhoz képest általában megfelelni igyekezett s a vármegyei közigazgatás hatáskörébe utalt ügyek törvényszerű elintézésben részesítették.

A vármegyei tisztikarban ez idő alatt azon változás fordult elő, hogy *Jankovich Ottó* tb főszolgabíró a közös külügyi miniszteriumba fogalmazóvá véglegesen kinevezetvén, vármegyei tiszti állásáról leköszönt, az ekként megüresedett szolgabírói tiszti állásnak az általam közrehozott pályázat alapján választás útján leendő törvényszerű betöltése mai közgyűlésünknek fogja egyik tárgyát képezni.

A folyó 1907 ik évre az országgyűlés által megajánlott ujonczok kiállítására végezt meg tartott fősorozás a megállapított tervezet szerint márczius 7-én a rimaszombati r. t. városi sorozó járásban megkezdetvén, ápr. 29 én a dobsinai r. t. városi sorozó járásban befejeztetett.

Az egész vármegye területén a sorozás fennakadás nélkül és teljes rendben folyt le, s e tekintetben elismeréssel kívánom kiemelni a sorozó járasok főtisztviselőinek és katonatügyi előadóinak úgy az előmunkálatok teljesítése, mint a sorozás folyama alatt az előállítás és a rend fenntartása érdekében tanúsított hivatalbeli buzgalomát.

Az eredmény általában kielégítőnek minősíthető. Ez alkalommal az egész vármegye területén állítandó volt 3934 állításköteles, távol maradt a sorozástól 1362 egyén, tényleg állított 2572 állításköteles, ebből besoroztatott az ujoncz jutalék javára 746 fő, a póttartalékba 204 fő, összesen 950 fő, a tényleg állított állításköteleseknek 36 93% a.

A hat főszolgabírói sorozó járásban az állítási lajstromok szerint állítandó volt 3498 állításköteles, távol maradt a sorozástól 1177 fő, az állításkötelesek 33 61% a. Ezekből besoroztatott az ujoncz jutaléka ajánlás és besorozás fenntartásával 681 fő, a póttartalékba 187 fő, összesen 868 fő, a tényleg állított állításköteleseknek 37 39% a. Töljesen ismeretlen volt 132 fő, az állításkötelesek 3 20% a.

Az öt rendezett tanácsú városi sorozó járásban állítandó volt 436 állításköteles, távol maradt a sorozástól 185 fő, az állításkötelesek 42 43% a. Ebből besoroztatott az ujoncz jutalék javára ajánlás és besorozás fenntartásával 65 fő, a póttartalékba 17 fő, összesen 82 fő, a tényleg állított állításköteleseknek 32 66% a. Töljesen ismeretlen volt 18 fő, az állításköteleseknek 4 12% a.

Attérve uti ügyeinkre tiszteletteljesen jelentem, hogy törvényhatósági utvonalaikon a költségelőirányzatilag megállapított fedenyag előállításának legnagyobb részben vállalati uton biztosítva van, ott pedig, hol a szállítási vállalkozók által biztosítható nem volt, az előállítás természetbeni leszolgálás mellett fog előállítani. A szállítás már mindenütt megindított, valamint az építkezések is legnagyobb részben folyamatban vannak.

A folyó 1907 ik évben utadő fejében kivettett a számvevőség kimutatása szerint

összesen	236630 kor. 81 fill.
Az előző év hátraléka volt	30163 kor. 06 fill.
Összesen tehát befizetendő volt	266793 kor. 87 fill.
Ebből töröltetett	4015 kor. 79 fill.
Helyesbített tartozás volt	262778 kor. 08 fill.
Erre június 30-áig befizetett	46810 kor. 03 fill.
Maradt hátralékban	215983 kor. 05 fill.

Ezen hátralék következőleg oszlik meg:

a) A rozsnyói kir. adóhivatal területén van	37371 kor. 39 fill.
b) A rimaszombati kir. adóhivatal területén van	90903 kor. 71 fill.
c) A nagyrőcei kir. adóhivatal területén van	29261 kor. 49 fill.
d) A tornaljai kir. adóhivatal	32284 kor. 19 fill.
Vagyis összesen	189820 kor. 78 fill.
Mult évi hátralékból maradt	26148 kor. 27 fill.
Vagyis összesen	215968 kor. 05 fill.

Ezen hátralék behajtására nézve a szükséges intézkedéseket már az alkalommal kérem elrendelni.

A vármegyei megszavazott többi pótadókra nézve az ideig adóalap hiányában a kir. számvétség által a kivetési munkát el nem készített. Azonban egyelőre az intézkedést megtettem arra nézve, hogy a vármegyei pótadók első fele része a mult évi kivetés alapján az esedékesség szerint beszolgáltatassék a kir. adóhivatalokba a községek előjárásai által. A számvétségtől bekívánt kimutatásból azonban meggyőződést szerezvén arról, hogy a vármegyei pótadók csak csekély részben lettek az ideig befizetve, a járások főszolgabírái útján a hátralékos pótadók sürgős behajtása és befizetése érdekében az intézkedést saját hatáskörömben megteendő. Valamint gondoskodásom tárgyát fogja képezni, hogy a kivetési munkát, a mint az alapul szolgáló állami adók összege megállapítva és előírva lesz, késedelem nélkül előkészítessék és behajtás s az elszámolás foganatba vétele végett kiküldessék.

A mult két hó folyama alatt helyi érdekű vasutaink igazgatósági üléseiben és a részvénytársaságok közgyűléseiben vármegyénk képviselőiben részt vettem. Vasutaink 1906-ik évi üzleteredményéről örömmel jelenthetem, hogy az a mult évinél ismét kedvezőbben alakult és pedig a csetnekvölgyi helyi érdekű vasut elsőbbségi kötvényeinek szelvényei egyenként 10 koronával, az 1905-ik évi 9 kor. 50 fillérrel, tehát 50 fillérrel magasabban, a murányvölgyi helyi érdekű vasut szelvényei 8 korona 15 fillérrel, a mult 1905-ik évinél 7 kor. 30 fillérrel, 85 fillérrel magasabban, végre a zólyombrézó—breznóbánya—tiszolczi helyi érdekű vasut elsőbbségi részvényei 3:5375%-kal 14 kor. 15 fillérrel, az előző évi 3:375% nál 13 kor. 50 fillérrel, 65 fillérrel magasabban váltanak be.

Megemlékezzük kívánok még jelentésemben, hogy mult közgyűlésünk idejéről, a nemzeti bazafiai kegyeletes megemlékezésnek két magasatos, minden tekintetben lélekemelő ünnepélye folyt le vármegyénkben, ugyanis május hó 26-án Rozsnyón és június hó 16-án Dobsinán történt meg Kossuth Lajos hazánk nagy fia emlékének megörökítésére felállított szobormű ünnepélyes leleplezése. Mindkét ünnepélyen vármegyénk képviselőiben küldött-ségileg nagy számban résztvettünk és a két szobormű talapzatára halás kegyeletünk jelül vármegyénk közönsége nevében koszorút helyeztem el. Tisztelettel kérem, hogy ezen eljárásomat jóváhagyólag tudomásul venni méltóztassék.

A személy- és vagyonbiztonság ez idő alatt a kóbor oláhczigányok tolvajlásai és kihágásai következtében a szokottnál nagyobb mérvben zavartott meg.

A folyó évi május hó 24-én tartott rendkívüli közgyűlés 1091. sz. a. kelt határozatával nyert megbízás alapján hason szám alatt az oláhczigányok kóborlásainak korlátozása végett a legerélyesebb rendszabályok végrehajtását elrendeltem. A járásbeli főszolgabírákat a legszigorubb intézkedésre és az ellenőrködő felügyelet gyakorlására felhívtam. A községi előjárásoknak személyes felelősség terhe mellett hivatalbeli kötelességévé tettem közhírdetettel rendelkezésem meghagyottak pontos teljesítését. A csendőrségi kerületi parancsnokságot a karhatalmi támogatásra s e végből a csendőrségi őrsőknek és a járőröknek megfelelő utasításra átiratilag megkerestem. A beérkezett hivatalos átiratokból meggyőződést szereztem arról, hogy a csendőrség részéről a szükséges intézkedés megtétele arra nézve, miszerint a közgyűlési határozaton alapuló rendelkezésem végrehajtásánál a községi előjárások és a közigazgatási hatóságok a csendőrsők és járőrök által kellő karhatalmi támogatásban fognak részesíttetni. Ennélfogva a járások főszolgabíráinak tapasztalt ügybuzgalmától és erélyes intézkedésétől méltán elvárhatjuk, hogy az oláhczigányok káros kihágásai kiadott rendelettem pontos végrehajtása folytán tényleg korlátozó határok közé fognak szoríttatni.

E mellett nem mulasztom el egyszerűsággal a tekintetes vármegyei bizottsági közgyűlés tagjainak ezen közérdekű fontos kérdés sikeres megoldásának elősegítését s a községben az előjárások buzdítását és rendelettem szigorú végrehajtását jóindulatú támogatásba a legmelegebben ajánlani.

De ezenkívül szükségesnek tartom, hogy rendelettem értelmében a hajlék nélküli kóbor czigányok a vármegye területén összeszeirassanak, községi illetőségük megállapításuk és ez alapján a rendelettemben foglalt további intézkedések a kifejlesztéshöz képest a legszigorubb végrehajtassanak.

A külföldre, legnagyobb részben Amerikába való kivándorlás még mindig folyamatban van, daczára annak, hogy vármegyénk egész területén a munkánép elegendő foglalkozást és a nagymérvben felemelkedett s igen magas napidírek mellett állandó biztos keresetet találhat. A folyó évben beadott hivatalomhoz külföldre szóló utlevél elnyeréséről önálló kérvény 1693 drb. 2149 egyén részére, a mult évről 109 darabbal több és 108 egyénnel több kivándorló részére.

Könyvradomány gyűjtési engedélyt a folyó hó 1-éig a vármegye területére kiadtam 20 esetben, a m. kir. belügyministerium pedig engedélyt adott vármegyémbebeli illetőségűeknek az ország egész területére 5 esetben.

Házalási kereskedés gyakorlatára szolgáló könyvecskét 56 egyénnek (mult évi 70-nél 14-el kevesebb.)

A lakosság megélhetési és kereseti viszonyai általában igen kedvező.

Az aratási munkát a vármegye területén a legnagyobb részben folyamatban van s a termés eredménye általában nagyban és egészenben középszerűnek minősíthető.

Aratási munkásokban már sok helyen hiány mutatkozott s idegen helyről fogadott aratókkal kellett pótolni, de az aratók szerződésileg biztosítva lettek és minden nehézség nélkül munkába állottak. Az aratók a munkát beállítás után két helyen megtagadták, a járás főszolgabíráinak

közbenjárására azonban az ügy közmegegyezéssel elintézt nyervén, ismét munkába állottak.

A hasznos háziállatok egészségi állapota kivételével az alább felsorolandó állati betegségeknek egyebekben kielégítőnek minősíthető.

A folyó év első felében előfordultak következő állati betegségek:

Lépfene 7 esetben.
Veszétség 5 esetben.
Takonykór 1 esetben.
Rühkór 12 esetben, zárlat alatt van 3 község.
Ivarszervi kiüteg 1 esetben.
Sertésorbáncz 46 községben, zárlat alatt van 28 község.

Sertésvész 87 községben, zárlat alatt van 48 község. A törvényben és szabályrendeletben előszabott óv- és gyógyintézkedések foganatba vételét a legszigorubb elrendeltem és a legerélyesebb ellenőrködő felügyelet gyakorlatáról intézkedtem minden egyes esetben.

Különösen pedig a sertésvész és sertésorbáncz rohamos terjedésének megakadályozása végett a törvényhatósági főállatorvos véleményes javaslata alapján június hó 21-én 8238 sz. a. kiadott határozatommal a sertéseknek országos és betivásárokra való felhajtását és a sertésekkel való kezeledést az egész vármegye területén további intézkedésemig betiltottam.

Végezve tiszteletteljes jelentésemet az elintézés tárgyát képező fontosabb vármegyei közügyek tárgyalása alkalmával előadandó részletes előterjesztésemet a tekintetes vármegyei bizottsági közgyűlés mindenkor tapasztalt méltányoló figyelmébe és jóindulatába ajánlva, kiváló tisztelettel maradtam.

Rimaszomban, 1907. július 24-én.

Bornemissa László, alispán.

Zászlószentelés Várgedén.

Ritka szép ünnepélyt ült az elmúlt vasárnap a szomszédos Várgede község közönsége a várgedei róm. kath. olvasó- és dalkör zászlószentelése alkalmából.

Részt vett abban nemcsak maga az olvasó- és dalkör, hanem az egész község, sőt a messze vidék intelligenciája is, mert a zászlószentelési ünnepség központja a megyeszerte közszeretettel élő *Kubinyi Bertalan* urasszony volt, mint a felszentelendő zászló védnökönje.

Maga az ünnepség délelőtt 10 órakor kezdődött, mikor is a már majd 100 főre felszaporodott vendégsereg *Kubinyi Bertalan* vendégszerető házatól az olvasókör tagjaival együtt ünnepélyesen felvonult az új zászló alatt a róm. kath. templomba, hol a hívek nagy tömege hallgatta a *Stefánik János* várgedei esperesplébános kanonok által celebrált ünnepi misét.

A mise alatt előbb *Rábely Kata* kisasszony énekelt gyönyörű offertoriumi szülő-éneket, majd *communiókor Hollósy Anna* kisasszony szintén egy szép szülő-Mária-éneket.

Mise végeztével felszentelte a celebrans kanonokplébános a díszes fehérsejű zászlót s magasan szárnyaló lelkes beszédben intette az olvasókör tagjait, hogy úgy sorakozzanak mint lelkes hazafiak az egyesület felszentelt zászlója alá, hogy annak a vallásos felszenteléssel nyert vallásos zománczát a társadalmi és egyleti életben be ne szelplőtsék.

A zászlószentelést s ezzel a templomi ünnepélyt ezután egy szép alkalmi-quartett fejezte be, melyet *Rábely Kata*, *Hollósy Anna* urhölgyek s *Rajner Károly* és *Sciutó Cornél* urak énekeltek nagy praecisitással *Bodor László* rimaszombati állami tanító orgonakísérete mellett, s melynek hangjai mellett a zászló alatt kivonult a közönség a községi kórtérre, hol a Szózat elhangzása s *Fábrly Ferenc* várgedei róm. kath. segédlelkész kiváló szónoki tehetségről tanuskodó lelkes alkalmi beszéde után előbb a zászlóanya: *Kubinyi Bertalan* urasszony, s aztán *Bornemissa László* alispán képviselőtében *Dr. Söldos Béla*, majd a vendégek s az olvasókör tagjai vették be a neveikre kiállított zászlószöveget örök emlékeül a szép ünnepélynek, melyet id. *Olmann István* egyleti al-elnök záróbeszéde s a Hymnus eléneklése fejezett be.

A meghívott vendégek s az olvasókör tagjai — mintegy 200-an — a várgedei vasas fürdőbe vonultak ki, hova *Kubinyi Bertalan* hívta meg a nagy társaságot ebédre.

Az ebéd után a legjobb hangulat uralkodott; a harmadik fogásnál *Stefánik János* esperes s kanonokplébános emelkedett szólásra s köszöntötte fel *Kubinyi Bertalan* urasszonyt a zászlóanyát, majd *Fábrly Ferenc* segédlelkész olvasta fel *Sipeki Balázs* Lajos püspök ő méltóságának az olvasó körhöz intézett üdvözlő levelét. *Dr. Csernay Dániel* *Kubinyi Bertalan*ra, a szives házigazdára emelt poharat, kiemelve községe kulturális s társadalmi életének felvirágoztatása érdekében kifejtett fáradozását. *Olmann István* alelnök a vendégek, *Farkas Zoltán* *Kubinyi Bertalan* mint házi asszony, *Grunner Leopold* *Fábrly Károly* segédlelkész s *Dr. Csernay Dániel* *Stefánik János* kanonok-plébános egészségére ürtettek még poharat.

Ebéd után az ifjuság tánczra kerekedett s tartott a mulatság szokatlanul egészen reggelig, s ki előbb, ki később, de mind egy kellemesen eltöltött nap emlékével hagyta el a kies várgedei fürdőt.

A jelen volt urhölgyek és urleányok névsorát alkalmi módosítással a következőleg állította össze tudósítónk. — Lehet, hogy a névsor nem teljes; — de hiszen az nagyon is természetes, mert mikor ő az iront kezébe vette, — már nagyon rózsás kedélyhangulatban volt. — Ime az általa közölt névsor szerint ott voltak:

Urhölgyek: Kubinyi Bertalané, Tomcsányi Lászlóné, özv. Kubinyi Józsefné, Kubinyi Zoltáné, Gulácsy Józsefné, özv. Adorján Lőrinczné, özv. Okolicsányi Gyuláné, dr. Csernay Dánielné, özv. Majoross Józsefné, özv. báró Luzánszky Henrikné, dr. Sztójkovic Emilné, Badiányi Gyuláné, özv. Kubinyi Sándorné, Török Klemma, Hollósy Józsefné, özv. Benkár Pálné, Soós Gyuláné, Smál Gyuláné, Ternyey Jánosné, Lengyel Ivánné, Bodor Lászlóné, Okolicsányi Etelka, Szeleczky Árpádné, Mihalek Lászlóné, Kubinyi Lászlóné, Jády Ferenczné, Köhler Gusztávné, Martonosyné, Visnyay Manóné, Hoffmann Vilmosné és Reiner Károlyné.

Urleányok: Szerdahelyi Iluska és Manyuska (Budapest), Szabó Sárika, Adorján Lili, Steghlener Etelka

(Nagyrőce), Gruner Etelka és Miczike (Hanva), Jády Irma, Tomcsányi Mariska (Budapest), Hollósy Annuska, Piller Ilonka, Rudi Jolán, Rábely Kata és Etta, Fodor Margit, Ternyey Margit, Török Matild, Kovách Emma, Szentmiklóssy Ilona és Soós Gizi.

Hírek és vegyesek.

Ferdinánd bolgár fejedelem fiai: *Boris* herceg trónörökös és öccse, akik jelenleg a gömörmegeyi Pohorellán nyaralnak, július hó 31-én délután 2 órakor egy remek automobilon *Kurtokliw* kapitány, *Kissow* kapitány, *Bogdanow* főhadnagy és *Hikisch* udvari tiszt kíséretében Zólyombrézóra érkeztek, az ottani nagy kiterjedésű állami vasgyárak megtekintésére. A 44 kilométernyi utat egy óra alatt tették meg. A fejedelmi vendégeket a gyár főnöke, *Allender* Henrik főbányatanácsos kalauzolta s a fiatal hercegek élénk érdeklődéssel nézték végig a legújabbban szépen berendezett üzemeket. Azután a gyárfőnök társaságában uzsonnához ültek, melynek elfogyasztása után este fél 7 órakor vissza utaztak Pohorellára.

Kinevezés. A pénzügyminiszter *Balázs* Endre nagyenyedi pénzügyi fogalmazót a rimaszombati kir. pénzügyigazgatósághoz pénzügyi segédtitkárrá nevezte ki.

Városi közgyűlés. Rimaszombat város képviselő-testülete július hó 29-én közgyűlést tartott, melyen a *Barna* Imre nyugdíjazása folytán megüresedett alkaptányi állást töltötték be. A közgyűlést dr. *Kovács* László polgármester a megjelentek üdvözlése után megnyitotta, s küldöttség útján meghívták a gyűlés vezetésére *Bornemissa* László alispánt, kit lelkes éljenzéssel fogadott a közgyűlés. A választási aktus rövid időt, mert az állásra egyedül *Fábrly* Zoltán nyug. honvédfőhadnagy pályázott, ki az előirt kívánalmaknak megfelelően, az állásra egyhangulag megválasztott. A megjelent új tisztviselő az esküt nyomban letette, köszönetet mondott a képviselő-testületnek a választás útján megnyilvánult bizalomért, s ígéretet tett, hogy állását tőle telhető buzgalommal és igyekezettel fogja betölteni.

Áthelyezések. A vallás- és közoktatási miniszter *Dancsházy* Gusztáv zalaegerszegi áll. felső kereskedelmi iskolai igazgatót a kassai, *Wirker* István és *Makfalvi* Ferencz nagyrőcei áll. felső kereskedelmi iskolai rendes tanárokat a nagybecskerekeli, illetőleg a pancsovai, *Szilágyi* Adolf szombathelyi államilag segélyezett községi felső kereskedelmi iskolai rendes tanárt a nagyrőcei áll. felsőkereskedelmi iskolához hasonló minőségben áthelyezte.

Eljegyzés. Dr. *Deutsch* Miksa helybeli jöhrü fogorvos, az itteni orvosi kar legfiatalabb tagja július hó 28-án eljegyezte Szobránczon *Moskovits* Margitkát, özv. *Moskovits* Eliásné ottani birtokosnő leányát.

A Gömörmegeyi Múzeum augusztus 11-én (vasárnap) délelőtt 10—12 óraig a közönség számára nyitva lesz.

Kinevezés. Az igazságügyminiszter Dr. *Góts* János rimaszombati törvényszéki joggyakornokot a s.-a.-új helyi kir. törvényszékhez aljegyzővé nevezte ki. A kinevezés széles körökben örömet kelt, de a fiatal, rokonszenves ember távozását általában sajnálják.

Tanügyi kinevezés. A vallás- és közoktatási miniszter *Fábrly* Erzsébet és *Langenthal* Lenke dobsinai községi polgári iskolai rendes tanítóknak az államosított polgári iskolához a X. fizetési osztályba rendes tanítóknak, *Uherkovits* Ágoston helyettes tanító pedig ugyanoda a XI. fizetési osztályba segédtanítóvá nevezte ki.

Változás a premontrei rendben. A premontrei rend rozsnyói tagját *Kovács* Lajost Rozsnyóról Kassára a konviktusba praefektusnak nevezték ki. Helyibe Rozsnyóra *Jagics* Ottó végzett norbertinista s új misés jön.

Halálozás. A helybeli közoktatás feladatokat ritka önfeláldozással és buzgósággal végző apólonókat: a paulai szent Vincze-rend tagjait mély gyász érte. Egyik szorgalmas és hivatása magaslatán állott kedves társuk: *Ranner* Mária Heléna, ki csaknem másfél évtizeden át páratlan gondnal ápolta a fertőző betegségeket, négy hét előtt maga is megkapta a hasi agyalmát és július hó 31-én reggel 37 éves korában elhunyt. Temetése folyó hó 1-én nagy részvét mellett ment végbe, s az egyházi gyászszertartást *Széman* Endre prépost-plébános nagy segédlettel végezte.

Katonai hadgyakorlatra városunkból többen bevonultak. Folyó hó 5-én dr. *Sigmund* József közoktatási és áll. gyermekmenhelyi orvos is bevonul Kolozsvárra 35 napi gyakorlatra.

Utcák jelzése. A városi tanács javaslata alapján *Badinyi* Gyula indítványára a képviselőtestület tudvalevőleg elhatározta, hogy a Pokorági-utczát Thököly-utczának, a Jánosi-utczát Rákóczy-utczának nevezi el. Ez az elhatározás már hónapokkal ezelőtt megtörtént, de a kivitelt még mindig késik, s az utcákat jelző táblák még mindig a régiéek. Felhívjuk hatóságunk figyelmét arra, hogy az új jelzőtáblák elhelyeztessenek.

Kinevezések. A vallás- és közoktatási miniszter *Markovits* Árpádot, a siket-némák jolsvai intézetének vezető tanítóját a IX. fizetési osztály 3-ik fokozatába, *Govrik* Bélát a siket-némák jolsvai intézeténél, s *Piroska* Károlyt ugyanott működő jogypedagógiai tanítókat jelenlegi minőségükben a X. fizetési osztály 3-ik fokozatába nevezte ki.

Eljegyzés. *Zavadzki* Ede helybeli konzervgyári raktárfelügyelő július hó 31-én eljegyezte városunkban *Papucsák* Annát, *Hollósy* József polgártársunk kedves nevelt leányát.

Az új leányiskola építési állványai már eltűntek s előttünk áll a monumentális szép épület a maga valójában, kellemes benyomást gyakorolva a szemlélőre. A modern, hatalmas új épület belső munkálatai is rövid idő alatt befejezést nyernek. — Most a kerítést építik, s *György* Lajos városi mérnök mult hó 31-én már kijelölte az utcát átszelő patak befedésének és a csatorna lefektetésének irányát és méreteit. A meder ásásához *Melocco* Péter budapesti vállalkozó emberei folyó hó 1-én hozzáfogtak, s mire az új tanév megkezdődik, az utca képe egészen más, megnyerő lesz, s a Hunyady utca egyike lesz a város legszebb, rendezett utcáinak.

Egy lövöldöző uriember lakik Egyházashát községben, ki valóságban közveszélyessé vált már eddig- elé is. — Panaszok érkeztek már be ellene, — sőt hivatalos jelentés a főszozolgabírói hivatalhoz, hogy fegyvereit szedjék el s a fegyvertartási engedélyt tőle vonják meg, mindennek dacára a folyó hó 1-én is a várdéki fűrdőben lövöldözött két revolverből a fűrdővendégek rémülete. előbb pedig az elmúlt vasárnap egyik rimaszombati vendéglő vendégeit űzte ki. — Ugy tudjuk, hogy ez az ur jelenleg elmebetegség miatt gondnokság alatt van, hogy már egy időt töltött is a Lipótmezőn. — Nemesak annak a községnek hol lakik, de már a messzebb vidékek érdekében is sürgős intézkedés szükséges vagy megfokozása vagy elszállítás tárgyában. Felhívjuk rá a rimaszombati főszozolgabírájának figyelmét.

Haláloszás. Simon János helybeli borbélyt és nejét gyászeset érte, amennyiben egyetlen 1/2 éves kis fiuk folyó hó 2-án meghalt, 3-án délután temették el.

Kereskedő ifjak mulatsága. A helybeli kereskedő ifjak július hó 28-án jól sikerült, kedélyes táncmulatságot rendeztek a Széchenyi-kertben a helybeli négyletek javára. A mulatságnak az időjárás is kedvezett, s a kertben rég nem látott nagy élénkség volt ez alkalommal. A fedett tánchelyiséget — melyet a figyelmes rendezőség izlésesen felszított — megszállottak a fiatalok, s a nagyszámu vendégek, kik a késő éjjeli órákig együtt maradtak kitűnő hangulatban. A rendezőség, élén Weisz Manó fiatal kereskedővel ugyancsak buzgón fáradozott a siker és a jelenvoltak szórakoztatása érdekében. A négyeseket 60 pár táncolta. Az izraelita nőegylet vezetősége testületileg vett részt a mulatságon, melynek anyagi sikere is szép volt, amennyiben hirtelen mintegy 300 koronát jövedelmezett az a két négylet javára. Éjfélt után két óra tájban ért véget a kitűnően sikerült mulatság.

Barátok kegyeleto. Az utóbbi időben városunkban új szokás kapott lábra, melylyel a barátok elhunyt társuk iránt érzett kegyeletüknek akarnak kifejezést adni. Ha egy fiatal iparos segéd meghal, társai pénzt gyűjtnek össze, cigányt fogadnak és a fiatal polgárleányokat felkeresik, hogy a végtiszességen felérbe öltözve jelenjenek meg. A hölgyek rendszerint vállalkoznak, a cigány természetesen szintén megjelenik, s így kezd már bevett szokássá és gyakori esetté lenni a zenés temetés, melyben azelőtt csak muzsikuskoknak volt részük vagy különös kivételek esetekben fordult elő. Nemrég a Vasko fiut, most kedden — 30-án a fiatalon elhalt szegény Nagy János borbélyt segédét kísérték ki barátai nagy részvétellel, zeneszó mellett az örök nyugalom helyére. A fehérbe öltözött leányok is megjelentek, s egyik vitte a cztromot, melynek jelentőségét alig ismeri valaki.

Értekezlet vasutügyben. A Ratkó—jolsvai és Ratkó—tornaljai vasutonál ügyében folyó évi augusztus hó 5-én d. e. 10 órakor Tornalján, a „Fehér-ló” vendéglőben döntő fontosságú értekezlet tartanak, melyre Szentiványi Árpád országgyűlési képviselő az érdekeltség nevében meghívja azokat kik ezen nagyfontosságú vasutügy iránt érdeklődnek. Másnap 6-án városunkban a megyei székház kistermében lesz a szintén kiváló fontosságú Ratkó—Meleghegy—rimaszombati vagy rimaszombati és a ratkó—jolsvai vasut ügyében az értekezlet d. e. 10 órakor. Felhívjuk az érdeklődők figyelmét ez értekezletre.

Méhészeti tanfolyam A földmívelésügyi miniszter a *gödöllői m. kir. allami méhészeti gazdaságban* a folyó évben szeptember hó 15-én megkezdendő két éves méhészeti tanfolyamra pályázatot hirdet. Fel fog vétetni hat oly egyén, kik 16 ik életévüket betöltötték, de 35-ik életévüket még túl nem haladták. A felvételt kérő és egy koronás bályaggal ellátott folyamodványokat a m. kir. földmívelési miniszterhez (Budapest, V., Országháztér 11.) *folyó évi augusztus hó 15-ig* okmányokkal felszerelve kell benyújtani. Pályázók bővebb felvilágosítást a helybeli kir. tanfelügyelő-ségnél nyerhetnek.

Családi album Már annak idején jeleztük, hogy özv. jólészi Chászár Karolyné egy ügyes életre való eszmét talált ki; nevezetesen a családok történetét és arcképeit egy családi albumban összefoglalva óhajta megörökíteni. Most már alkalomunk nyílt az elkészült első családi albumot megtekinteni, mely semmi kívánni valót nem mellőz. Az album szép kiállításban, ügyesen van ellátva az egyes családtagok anyakönyvi kivonataival, s megszerezhető családi fontosabb eseményekkel és sikerrel megrakott másolatokkal stb. Az albumot a családta vezető be, mely aztán éppen úgy mint az album, a család tagjai által nemzedékről nemzedékre vezetendő lesz. A feltaláló, illetve szerző előfizetési felhívást is hirdet, mely szerint a családi album havi részletfizetés mellett eszesen és tartósan bekötve 75 koronába a személyi album pedig 17 koronába kerül. — Családtörténeti és forrás munka szempontjából igen kiváló fontossággal fog birni ezen ügyes gondolat és megvalósítása, a melyhez a történeti részt Forgon Mihály vármegyénk fiatal, jeles geneológusa adja. Ajánljuk a nagyközönség figyelmébe.

Halálos bika-dőfés Klenőczon halálos végű baleset történt a mult heten. Benczo Pál 58 éves jómódu gazdaember ugyanis mult hó 28-án egy másfél éves bika megdöfte úgy, hogy a szerencsétlen ember a szenvedett sérülés folytán meghalt. 30-án temették el Klenőczon nagy részvét mellett.

A vasut építkezése. A helybeli vasuti állomás bővítési munkálatai nagyban folynak. Az új sínparók lefektetésére szükséges terület megszerzése már biztosítva van, s a temető hidjának áthelyezéséhez szükséges földmunka már folyamatban van. A még ezután kisajátítandó terület megváltása ügyében folyó hó 1-én volt a tárgyalás, melyen az államvasut négyosztályosként 1 koronát ajánlott fel a birtokosok által kért tíz korona ellenében.

A piacról. Többen panaszkodnak, hogy városunk piacán igen sok a férges gomba és gyümölcs, e mellett pedig megint igen lábra kapott a tejnek vízzel való keresztelese. Hát újsgót ezzel nem mondunk, mert minden piacon így szokott az lenni, de mig nincsen panaszok, addig bíró sincsen, mivel azonban most több oldalról hallottunk panaszt, megnyugtató az illetőket, hogy erélyes rendőrségünk szigorú vizsgálatot fog tartani és erélyesen fog intézkedni. — Ajánljuk azonban a vásárló közönségnek, hogy szoktassák a kofákat a ház-

hoz való borbélyhoz, mint az már több kisebb városban sikeresen és előnyösen meghonosították, akkor az ifféle panaszokra nem lesz okuk és nem fognak az Erzsébet-terén baczillus tengerben sétálni.

Medve vadászat A rimaszombati salgótarjáni vasmű részvénytársaság klenőczi erdősegeiben az idei hó málna termésre több maczkó rándult le a zólyemi havasokból. A ritka vendégekre a társulat erdőmestere Bobok Tivadár f. hó 4, 5 és 6-án hajtvadászatot rendez, melyre többen vannak a vármegyei jelesebb vadászokból meghíva.

Vizbe fult gyermek. Klenőczon, hétfőn 29-én Pauko András 4 éves kis gyermek — miáltal anyja munkája után nézett — a megáradt Rima vizéhez került, s ott az ár elsodorta. A kis gyermek belefut a vízbe. A bíróság megindította a nyomozást és a gondatlan anyát kérdőre vonja. — A kis gyermek hulláját 30-án felboncolták.

Vásárathelyezés. A miniszter megengedte, hogy Rimaszécs községben folyó évi szeptember hó 30-ikára és október 1-ő napjára eső országos vásár kivételesen október 7 és 8-án továbbá a Klenőcz községében folyó évi október hó 26-ára eső országos vásár október hó 28-án tartassék meg.

A miskolczi 1907. évi X. országos sör-árpavásár A Borsodvármegyei Gazdasági Egyesület, az O. M. G. E. ugyis, mint a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségnek Központja, a miskolczi Kereskedelmi és Iparkamara és a Magyar Mezőgazdák Szövetkezetével karöltve Miskolczon országos sörárpavásárt rendez. A vásár 1907. évi augusztus hó 22-én csütörtökön a vármegyei háza nagy tanácstermében fog megtartani.

A kereskedő ifjak által f. évi július hó 28-án megtartott táncmulatsága alkalmával a teljes bevétel volt 603 korona 60 fillér, a kiadás volt 308 korona 04 fillér, maradvány 295 korona 56 fillér, mely összeghez felülfizetéseikkel hozzá járultak: Jelinek Jakab 5, Bródy József 7, Kemény Pál 4, Gemes Béla 2, Stech Dávid 2, Eckstein Fiesko 2, Hauszer Antal 2, Vichner Sándor 3, Szungyi Géza 4, Löwinger Tivadár 2, Lux Imre 1, Roth Adolf 1, Simay Imre 1, Kardos József 1, Goldberger Miksa 1, Friedmann Zsigmond 2, Székely Lajos 1, Barber Jenő 1, Lefkovicz Ferenc 3, Grosszmann Zsigmond 1, Klein Henrik 1, Jáka Kálmán 1, Mózes Márton 1, Krausz Béla 1, Fleischmann Béla 1, Wagner Adolf 1, Feldman Izso 1, Andabázy Elek 1, Salczér Miksa 1, Grosz Lajos 1, Hecht Lajos 1, Schmidt Géza 1, Kraits Edé 1, Császár Pál 2, Tóth Miklós 1, Fráter József 1, Salomon Emanuel 2, Miskolczy Lajos 1, dr. Stern Jakab 4, Reisz József 4, Sonnenschein Dező 2, dr. Deutsch Miksa 4, Grosinger Miksa 10, Vidor Fülöp 1, Grünvald Samu 1, Breuer Jakab 1, Teitelbaum Lázár 1, Engel László 1, Klein Miksa 1, ifj. Eszényi Gyula 1, Braun Jenő 3, Szós Gyula 4, Braun Zsigmond 6, Kemény Izso 1, Józsa Ignác 2, dr. Haasz Andor 4, Tomesányi Gyula 1, Vályi Ferenc 2, Kosiner Vilmos 6, N. N. 1, Csillag Mór 3, Baksay József 9, Linksz Ferenc 1, Lusztig Farkasné Osgyan 3, Dek Áron 4, Blau Vilmosné 2, Ssidner Géza 1, Krausz Simonné János 1, Ballai F. Ákos 2, Hozek János 1, Schweitzer Dávidné 2, D-utsch Géza 3, Dickmann Jenő 4, dr. Czinner Miksáné 10, dr. Krausz József 1, Schweitzer Rezső 2, Lévai Izso 2, Frater Lajos 2, Haasz Salamon 3, dr. Lichtsein Adolf 6, dr. Weinberger Rezső 5, Weisz Adolf 7, Tigerman és Enyedi 2, Fischer Bertalan 3, Altman Samuel 2, Steiner Károly 1, Rutkay Jenő 6, Roth Géza 4, dr. Kármán Aladár 2, Seidner Bernát 7, Grün Adolf 2, Jelinek Bertalan 3, Krausz Bernát 1, Glaser József 1, Gómöri Ele 3, Bródy Andor 6, Varga Lajos 2, Alexy nővérek 2, Friedmann Sándor Bécs 1, Schéfer Dezső 2, Kardos K. Jenő Budapest 1, Schmidt Lajos Budapest 1, Löwinger Tivadár 4, Illés Károly 3, Marton Pál 1, Oszuek Gyula 1, Geiger Adolf 1, Grünwald Soma 2, Klein Miksa 1, Kohn Dezső 2, Kardos Gyula 1, Józsa A. 1, ifj. Rantka János 1, Schert Károly 2, Kohn Albert 5, Racz Andor 1, Reichmann A. 2, N. N. 1, Valaszka Rezső 1, Lusztig Lajos 2, Dickmann Dezső 1, Corba Piroška 2, Kohn József P. Szabadka 2, Weisz Manó 10 koronával, Majoross Rezső 60 fillérrel, a melyekért a nemes ezél érdekében ezuton mond köszönetet a vigalmi bizottság nevében

Braun Zsigmond, Soós Gyula, pénztárnok, Weisz Manó, vb. elnök.

Szerkesztői üzenetek.

Variusanak. „A rög” terjedelménél fogva nem lapunkba való. „A mi dalunk” pedig nem üti meg a mértéket, Mást kérünk, régi társakhoz hasonlót.

Noéminek. Bucsuzzunk el örökre!

G. F. Jolsva Ilyen hangon irt közleményt még a Nyilt-terben is restelneki kiadni. A jolsvai zsidóság lelkületére sem volna a közlemény előnyös, jó hatással.

Tanuló felvétetik.

Egy jó házból való fiu tanulól felvétetik **Szoyka Pál** női kézimunka-, rövid-, szövött-, diszmű-, divat- és játék-áru üzletében **Rimaszombat**

Tégla eladás.

1000 darab — Likér olvasztó-telep ab kemenceze — 40 korona. — Állomás öt percz.

11—12 **Kuchta Dániel Nyustya.**

Pályázat.

A rimaszombati Polgári Olvasókörnél lemondás folytán a **szolgai állás** f. évi **november hó 1-ére** megüresedik; az ezen állást elnyerni óhajtok kérvényeiket **augusztus hó 20-ig id. Rábely Miklós** elnöknel nyújtsák be, kinél a feltételek is megtudhatók.

Saját műhelyemben készült butorok.

BUTOR

a saját műhelyemben készült, feltűnő olcsó, — nagy választék — szép és jó kivitelben kapható:

Deutsch Géza

kárpitos és díszítő butorraktárában, **Kossuth Lajos-utca 3 sz.**, (dr. Weinberger Rezső ügyvéd ur házában.)

Saját műhelyemben készült butorok!

Erdők

tűzfatermelésre vagy műfatermelésre Gömör és a szomszédos megyékben készpénzfizetés mellett megvételre kerestetnek. **Csim** a kiadóhivatalban.

Kiadó lakás.

Kossuth Lajos-utca 6. számú ház emeleti része, melyhez 3 szoba, konyha, kamara, továbbá pince, fatartó és sertésöl is tartozik, **november hó 1-től** kezdődőleg bére kiadó. — Ertekezhetni lehet bármikor **Soos Ferencz** építész tulajdonossal.

Kiadó bolthelyiség.

Deák Ferencz-utca 8 szám alatti **Kovács Zsigmond** fele bolthelyiség a hozzá tartozó rak-tarakkal együtt **1908. május hó 1-től** bárbeadó. Ertekezhetni lehet: **Benyó Béla** tulajdonossal.

Hirdetmény.

475. sz. — Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102 § a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a satoraljaiújhegyi kir. járásbíróságnak 1907. évi Sp. I. 342 számú végzése következtében **dr. Weinberger Rezső** ügyvéd által képviselt **Haas Adolf** javára **Braun Sándor** ellen 230 korona 80 fillér s járulékat erejéig 1907. évi június hó 22-én foganatositott kielégítési végrehajtás utján felülfoglalt és 1351 korona 20 fillérre becsült következő ingóságok, u. m.: butorok, italok, tehén stb. nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a rimaszombati kir. bíróság 1907. évi V. 304 számú végzése folytán 230 korona 80 fillér tőkekövetelés, ennek 1906. évi december hó 27-ik napjától járó 5%-os kamatai, 1/3%- váltódij és eddig összesen 56 korona 24 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig Rmakokorán, az adós lakásán leendő eszközésére **1907. évi augusztus hó 7-ik napjának** délutáni 3 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. §§ ai értelmében készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

A mennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le-és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. cz. 120 § értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Rimaszombat, 1907. évi július hó 27-én.

Gasko, kir. bir. végrehajtó.

Szezon-gyümölcsöt

állandóan szállitok nagyban.

A legszebb és legjobb fajokat előnyárban.

Kovács Ödön gyümölcskivitele Kiskunfélegyhaza, Szentháromság tér 4.

Hirdetmény.

489 sz. — Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102 § a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a budapesti VI kerületi kir. járásbíróságnak 1907. évi Sp. XI 866/2 számú végzése következtében **dr. Dózsa Ödön** ügyvéd által képviselt „Anker” **biztosító társaság** javára **Heinrich Kálmán** ellen 71 korona 57 fillér s járulékat erejéig 1907. évi június hó 28-án foganatositott kielégítési végrehajtás utján felülfoglalt és 921 korona 50 fillérre becsült következő ingóságok, u. m.: virágok, cserepek, kerekpár stb. nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a rimaszombati kir. járásbíróság 1907. évi V. 368 számú végzése folytán 71 korona 57 fillér tőkekövetelés, ennek 1907. évi április hó 26-ik napjától járó 5%-os kamatai, 1/3%- váltódij és eddig összesen 26 korona 60 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig Rimaszombatban, az adós lakásán leendő megtartására **1907. évi augusztus hó 6-ik napjának** délelőtti 9 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881-ik évi LX. t. cz. 107. és 108. §§-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

A mennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le-és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. cz. 120 §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Rimaszombat, 1907. évi július hó 25. napján.

Gasko, kir. bir. végrehajtó.